

Swedish Chapter of International Society of Indoor Air Quality and Climate

Ansvarig utgivare: SWESIAQ:s styrelse. Redaktion: Anders Lundin och Gunnel Emenius. www.swesiaq.se
Alla läsare är välkomna att skriva i nyhetsbrevet. Skriv till nyhetsbrevet@swesiaq.se

Nyhetsbrev nr 16

2012-02-20

SWESIAQ:s årsmöte 14 mars: Kom till Inomhusklimat i Örebro 2012!

Årsmötet hålls i år i samband med Inomhusklimatdagarna i Örebro 14-15 mars (Wilandersalen, Örebro Universitetssjukhus) och börjar direkt efter programmets slut första dagen, ca kl 16:45. För att delta i årsmötet krävs medlemskap i SWESIAQ (klicka [här](#) eller gå in på hemsidan www.swesiaq.se. Kostnad 250:-/år). Årsmöteshandlingarna kommer att finnas tillgängliga på SWESIAQ:s hemsida senast en vecka före mötet.

Naturligtvis bör du passa på att delta i själva konferensprogrammet innan. Det blir som vanligt ett varierat program i två dagar med både svenska och nordiska föreläsare. Du hinner med årsmötet innan du byter om till kvällsaktiviteten! Anmäl dig via Arbets- och miljömedicins hemsida www.orebroll.se/amm
Anmäl dig i tid!

SWESIAQ referat

BASTA-dagen 24 november

BASTA:s målsättning är en giftfri miljö i byggbranschen. I BASTA registreras produkter och material utan särskilt giftiga ämnen. BASTA-systemet stöds av Sveriges största aktörer inom bygg- och anläggningsbranschen. BASTA drivs som ett icke vinstdrivande aktiebolag som ägs gemensamt av IVL Svenska Miljöinstitutet och Sveriges Byggingustrier.

I BASTA:s databas finner du bygg- och anläggningsprodukter som klarar BASTA-systemets krav på kemiskt innehåll. Bygg-

varuleverantörerna deklarerar sina produkter till databasen enligt vissa angivna kriterier. Egendeklarationen kontrolleras via stickprov. En stor fördel med BASTA jämfört med övriga system är att man inte behöver deklarerat alla ingående ämnen (receptur). I deklarationen försäkras man att vissa ämnen enligt kriterierna inte finns i produkterna i angivna halter. Detta har medfört att det är lättare att få information från producenter utanför Sverige, producenter som inte vill eller behöver göra den typ av utförlig deklaration som krävs enligt REACH.

BASTA-dagen hölls i Stockholm med tio presentationer. Föredragen gav en bra bild över hur BASTA fungerar och kan användas. Efter som det finns flera olika system för att registrera/deklarerat byggmaterial och -produkter – t.ex. Byggvarubedömningen och Sunda hus – blev det mycket diskussion med jämförelser mellan de olika systemen. Presentationerna och övrig information om BASTA finns på hemsidan www.bastaonline.nu.

Jan Kristensson

Sick of Smells

Doktorsavhandling om luktkänslighet

Får du huvudvärk av bordsgrannens parfym? Sticker det i näsan av rengöringsmedlet på jobbet?

Att få symtom av vardagliga doftämnen behöver inte betyda att du är allergisk utan att du lider av kemisk intolerans.

Enligt Linus Andersson (Linus.Andersson@psy.umu.se) vid Umeå universitet kan överkänsligheten bero på en oförmåga att vänja sig vid lukter.

I vanliga fall brukar luktförnimmelser avta snabbt, som när du kliver in i en kompis lägenhet. Trots att lukterna är tydliga när du står i farstun, är det inget du tänker på efter ett tag. För personer med kemisk intolerans verkar lukterna istället vara ständigt närvarande. Psykologiforskaren Linus Andersson har låtit både intoleranta och *icke*-intoleranta människor utsättas för lukter, och jämfört deras reaktioner.

– De överkänsliga personerna upplevde att lukten blev starkare trots att styrkekoncentrationen inte ändrades. Även deras hjärnaktiveringsmönster skiljde sig från den andra gruppen, säger han.

Skillnader i hjärnaktivitet

Resultaten har observerats både med metoder som bygger på elektroencefalografi (EEG) och funktionell hjärnabbildningsteknik (fMRI). EEG-metoden gick ut på att placera elektroder på försökspersonernas huvuden och registrera de små spänningsförändringar i hjärnan som uppstår efter luktexponering. Linus Andersson berättar att i motsats till normalgruppen minskade inte de intolerantas hjärnaktivitet under den dryga timme som de exponerades. Oförmågan att vänja sig vid lukter verkar alltså motsvaras av en oförändrad hjärnaktivitet över tid.

– Dessa personer har också ett annat mönster av blodflöde i hjärnan, jämfört med de som upplever att lukten avtar. En liknande förändring kan hittas hos patienter med bland annat smärtsjukdomar.

Känslighet för lukt påverkar hela kroppen

Ytterligare resultat i avhandlingen är att kemiskt intoleranta också reagerar kraftfullt på ämnen som retar slemhinnor i näsa och hals. Personer som hostar mer när de andas in kapsaicin, det starka ämnet i chilifrukter, har också förhöjda reaktioner i hjärnan till andra lukter. Förutom att intoleranta personer upplever att lukter blir starkare, syns följaktligen även effekter på slemhinnor och i hjärnan.

– Vi kan alltså se tecken på att intoleransen påverkar både kropp och psyke, och det är viktigt att inte stirra sig blind på endast en av dessa aspekter, säger Linus Andersson.

Kemisk intolerans är förvånansvärt vanligt – upp till 10 procent av befolkningen rapporterar

besvär av vardagliga lukter, medan ett par procent får allvarliga symtom. Till skillnad från allergi och astma finns det däremot mycket lite forskning kring vad som orsakar åkomsten. Linus Andersson menar att skulle man kunna sätta fingret på vad som karakteriserar överkänsligheten finns också möjligheter att utveckla diagnos- och behandlingsmetoder. Men forskningen kan också ge ny kunskap om hur vi ska tänka kring vår arbets- och vardagsmiljö.

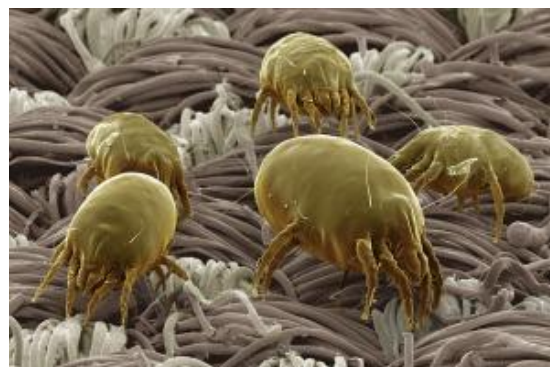
– Några jobbarkompisar kanske besväras mer än andra av lukten från kopiatorn – vad kan vi då göra för att så många som möjligt ska uppleva att arbetsförhållandena är acceptabla? Du kan ladda ner Linus' avhandling om du klickar på länken: [Sick of Smells](#).

Anna-Sara Claesson

Lösning på julenöten

Problemet i julnyhetsbrevet var absolut inte enkelt. Det gällde att med endast tre vägningar på en balansvåg avslöja vilket av 12 kuvert som hade avvikande vikt och innehöll ett parfymerat kuvert. Och lyckades man lösa problemet så återstod att försöka presentera sin lösning på ett begripligt sätt. Ulf Mannervik, miljöskyddsinspektör i Linköping var ensam om att klara båda dessa uppgifter och har redan fått två äkta SWESIAQ USB-minnen.

Stort Grattis Ulf!

Ett tröstpris tilldelas Saskia Willers, forskare från Leiden, Holland som förslagit att man skulle utnyttja kvalstren i Tomtefars skägg. Kvalstren är ju också intresserade av parfym-lukt och givetvis kommer de att samlas på just detta kuvert och få vägen att tippa över. Redaktionen hinner tyvärr inte med att kon-

trollera detta men litar på att forskaren har rätt.

Om du klickar på länkarna kan du se både [Uifs](#) och [Nyhetsbrevets](#) förslag till problemlösning.

Julredaktionen

På gång i inomhusmiljön

Konferens: Partiklar i inomhusmiljön 19-20 april
Institutionen för Ergonomi och Aerosolteknik, Lunds universitet ordnar en (engelskspråkig) konferens: "Workplace and Indoor Aerosols Conference" i Lund 19-20 april. Här är innehållet:

- Exposure assessment: from aerosol concentration to dose
- Measurement techniques and instrumentation
- Toxicology and epidemiology
- Nanosafety aspects of aerosols
- Spread of airborne infectious diseases

- Legislative framework

Läs programmet [här](#) och anmäl dig helst senast 12 mars.

Fler sjuka av inomhusmiljön på jobbet

Mellan 2010 och 2011 ökade antalet arbets-sjukdomar som kan kopplas till dålig inomhusmiljö från 500 till 700, enligt Arbetsmiljöverkets siffror för hela landet. Kvinnor drabbas betydligt oftare än män. Det totala antalet arbetsskador ökade inte i motsvarande grad. Klicka [här](#) och läs mer.

Källa: Du och Jobbet

Har du någon aktivitet som du vill göra reklam för? Skicka ett e-post-meddelande till nyhetsbrevet@swesiaq.se. Då kan vi lägga in informationen på SWESIAQ:s hemsida och/eller skriva om den i nyhetsbrevet.

På SWESIAQ:s hemsida www.swesiaq.se/web2/index.asp?text_subjectID=39 eller på KOMIN:s kalender www.kominmiljo.eu kan du se vad som är på gång just nu inom inomhusmiljöområdet..

Om du inte vill stå med som prenumerant på nyhetsbrevet: Skriv till nyhetsbrevet@swesiaq.se